

Erdély is többet érdemel? - Az MSZP és az RMDSZ ellenfesztivállal készült az idei „Tusványosra” (Heti Válasz, 2003. augusztus 1.)

Az MSZP és az RMDSZ ellenfesztivállal készült az idei „Tusványosra”

Ha Erdély és július vége, akkor egy hétig „Tusványos”. E főszabály – úgy tűnik – csak 1990 és 2002 között tartotta magát. Idén az MSZP vezette kormány és a hivatalos RMDSZ látványosan túltámogatta a tusnádfürdői szabadegyetem idejére szervezett ötnapos ellenfesztivált, a marosvásárhelyi Féliszigetet.

Az előzetesen vártnál több, összesen 23 és fél ezer fiatal vett részt a Markó Béla RMDSZ-elnök szűkebb pátriájában, Marosvásárhelyen első alkalommal szervezett Félisziget diák- és ifjúsági fesztiválon – közölte a tábor gazdáinak számításaira hivatkozva a Magyar Távirati Iroda. A július 19. és 23. közötti „megatáborra” vonatkozó adat – ha mást nem is – a rendezők túlbruttósító hajlamát mindenképpen visszaigazolja. Az RMDSZ ifjúsági szervezete, a Magyar Ifjúsági Értekezlet (Miért) és a Kolozsvári Magyar Diákszövetség (KMDSZ) főlegényei ugyanis a napi nézőcsúcsok összegzése révén érték el a húszeszes álomhatárt. (E logika szerint – azáltal, hogy öt napon át 10-10 millió lakost regisztrálnak – Magyarország lélekszáma is 50 millióra duzzad.) E népi család „nemes” célt szolgált: el kellett hitetni, hogy a júliusfesztre érkező MSZP-, illetve RMDSZ-elitet ugyanúgy körberajongták az erdélyi ifjak, mint a bálványosi szabadegyetemen turnézó Fidesz-vezérkart. E kísérlet idén kudarcba fulladt: a közönség, egy Bikini-, Republic- és Zanzibár-koncerttel dúsitott/hígított kedd estét leszámítva, jócskán elmaradozott. Ugyanakkor a marosvásárhelyi szervezők „Jövőre ugyanitt!” kiáltásai jelezték: a tizennegyedik évében járó úgynevezett bálványosi folyamat megakasztásáról, relativizálásáról továbbra sem akar lemondani a magyarországi baloldal.

Kemping kontra víkendtelep

A határokon átívelő magyar szocializmus megteremtésében érdekelt MSZP-t persze okkal frusztrálhatja, hogy eddig egyedül a Fidesz – illetve néhány Fidesz-karakterű romániai magyar szervezet – tudott évente ismétlődő rövidnadrágos-ingujjas randevút adni a román, a határon túli és az anyaországi magyar politikusok, társadalomtudósok párbeszédképes részének. A szocialisták helyzeti hátrányát csak fokozza, hogy a Fidesz Bálványos-felelősei – köztük a Külügyminisztérium államtitkári irodájából egy esztendeje kiköltözött Németh Zsolt – egykor olyan helyszínt választottak, amely kitörölhetetlen az erdélyi emlékezetből; a hetvenes-nyolcvanas években rendezett nyári bálványosfürdői búcsúk a romániai magyarság Bukaresttel való szembenállását demonstrálták. Annak ellenére, hogy a rendezvény 1997-ben – helyszűke miatt – átköltözött a tusnádfürdői kempingbe, a mai napig bálványosi nyári szabadegyetem és diáktábor, esetleg „Tusványos” néven fut.

Az idei „Tusványos” – talán a kontraproduktív ellenhírvetésnek köszönhetően – kis híján kinőtte a kempingkereteket. A fent részletezett Miért-KMDSZ-számlálástechnikára hagyatkozva könnyedén megállapítható (lenne): legalább 40 ezer romániai és magyarországi látogató tette tiszteletét az Olt-parti fürdőhelyen. Ezzel párhuzamosan a Félisziget-barát MSZP, valamint a mindenkor magyar kormány bizalmát élvezni óhajtó hivatalos RMDSZ is elkönnyvelhette a maga féliskereit. Egyfelől: magához edesgette a mindeddig Bálványos-társszervező hírében álló Kolozsvári Magyar Diákszövetséget (mindezt azután, hogy puccsszerű vezetőváltást is kieszközölt az ifjúsági szervezetben). A főrendezői csapatba delegálta azt a Lokodi Csabát, aki – a Babeş-Bolyai Tudományegyetem hallgatójaként – anno Pálincás Józseftől, az Orbán-kabinet oktatási miniszterétől vehette át a kedvezménytörvényhez kapcsolódó első diákigazolványt. Másfelől: rászabadította a budapesti Sziget fesztivál rutinos koncertszervezőit a Miért-KMDSZ-

brigádra, vagyis többé-kevésbé garantálta a profizmust. Emellett takaros Maros-parti helyszínt talált a Fél-szigetnek; a vasbeton strandok romjaira húzott élményfürdők kulcsínével megáldott víkendtelep önmagában – tehát koncertek és politika nélkül – is vonzza a vizsgaidőszakból kikeveredett ifjúságot.

S persze anyagiakban sem volt hiány. Az Illyés Közalapítvány 1,5 millió forintot ítél meg a Fél-sziget fesztiválnak (végül „Tusványos” is ugyanennyit kapott, de a kuratóriumba delegált RMDSZ-küldött csak a vásárhelyi rendezvény támogatását szavazta meg). Az RMDSZ Communitas Alapítványa által kezelt román állami forrásokból körülbelül egymillió forintnyi lejtömeg jutott az ellen-Tusványosra, miközben a bálványosi szabadegyetem pályázatát elutasították. Az előbbi seregszemlére 4,5 millió forintot szánt a budapesti Gyerme-, Ifjúsági és Sportminisztérium, szemben az Olt partjára küldött 7-800 ezerrel. Eközben a Fél-sziget médiapartnerévé azt az – egyébként Verestóy Attila RMDSZ-szenátor érdekelttségébe tartozó – Erdélyi Riport című nagyváradi hetilapot szemelték ki, melynek megjelenését az MSZP által alapított Szabad Sajtó Alapítvány (a Népszabadság kisebbségi tulajdonosa) támogatja.

Szóval és fegyverrel

Az erdélyi közvélemény jelentős része – Erdélyi Riport-os médiaoffenzíva ide vagy oda – heveny megvetéssel illette a Fél-szigetet, ugyanis eddig kizárólag román nacionalista erő-k adták Tusványos-hatástalanításra a fejüket. A szintén nagyváradi kiadású Erdélyi Napló sem tudott eltekinteni a pikírt-lekicsinylő hangnemtől, amikor górcső alá vette a Miért-KMDSZ-projektet. „Szombaton kezdetét vette a szervezők által „eseménynek” szánt Fél-sziget fesztivál” – szölt a tusnádi résztvevők arcára kárörvendő mosolyt csaló felütés. A bálványosi egyetem „hagyományos” ellenrendezvényéről, a – román kormánypártiakat felvonultató – marosfői disputáról szóló hírek persze szintén kárörömet csaltak az arcokra. „Remélem, hamarosan egyetlen nyári egyetemünk lesz, ahol a románok kezét foghatnak a magyarokkal” – mondta a román mélynacionalisták színe előtt Pavel Abraham belügyminisztériumi államtitkár, mire – a sajtóbeszámolók szerint – egy nagy szakállú pópa ellenvélemény gyanánt félhangosan megjegyezte: „Igen, elő a fegyvereket, s töltsük élesre.”

A Heti Válasz érdeklődésére a Fél-sziget szervezői igyekeztek kikérni maguknak, hogy román ellenrendezvényekkel egy lapon említsük a vásárhelyi fesztivált. Miként a KMDSZ-es Szepessy Szabolcs fogalmazott: a víkendtelepen szándékosan nem a politikáé, hanem a szórakozásé volt a főszerep – vagyis „egyáltalán nem zavartunk be „Tusványosnak”. S valóban: a Fél-sziget politikai kísérőrendezvényére, az Igen! Irány Európa! című – az RMDSZ-es Markó Bélával, a szocialista Újhelyi Istvánnal és Bársony Andrással, valamint Szabó Vilmossal, a Miniszterelnöki Hivatal államtitkárával színesített – konferenciasorozatra általában csak az újságírók és szervezők harmincfős stábja kéredzkedett be; a fesztiválozók nem kértek az uniós felvilágosításból. Így hát olyan hasznos, egyáltalán nem közhelyszerű információktól estek el, mint hogy az EU-s helytálláshoz „elsősorban kiváló szakmai felkészültség szükséges, ezt követi a nyelvtudás, és nem utolsósorban szükség van egy személyi számítógépre”.

Az „ideológia helyett szakmaiság” fedőnévvel illetett – Magyarországon már ismert – szocialista vezércsel tehát a Fél-szigeten nem jött be. A tudatformálás egyetlen eszköze a különként osztogatott Erdélyi Riport maradt, melyből viszont – bármelyik lapszám került is a kezünkbe – kiderült: „Erdélyben egy reálpolitikai alapokon építkező, az érdekérvényesítést demokratikus eszközökkel megvalósító szemlélet ütközik a nemzeti demagógiára alapozó (...) kalandorpolitikával.” A reálpolitikai alapokon építkező nagyságra egyből példát hoz a Riport: Markó Béla; természetesen. A főkalandori címet pedig az erdélyi magyar nemzeti önkormányzat

kezdeményezője, Tőkés László és csapata kapja, akik persze „pont olyanok, mint Magyarországon a fideszesek”.

S hogy a Félisziget úgynevezett politikamentességéhez kétség se férjen, a szervezők arról is gondoskodtak, hogy a Fialat Baloldal-Ifjú Szocialisták elnöke, Újhelyi István a víkendtelevi bulin írhasa alá az együttműködési megállapodást Victor Pontával, a kormányon lévő román Szociáldemokrata Párt (PSD) ifjúsági szervezetének elnökével. (Emlékezetes: az RMDSZ Szatmárnémetiben megtartott januári kongresszusán az MSZP elnöke, Kovács László hasonló szövetséget kötött a PSD vezérével, Adrian Nastaséval. A politikai perverzciók kedvelői tehát már hónapokkal ezelőtt felujjonghattak; elvégre nem mindennap fordul elő, hogy az Európai Néppárt egyik tagja – az RMDSZ – hozza tető alá a Szocialista Internacionálé két pártjának különmegállapodását).

Tájidegen zenészek

Míg az Együtt vagy külön utakon mottóval illetett bálványosi szabadegyetem résztvevői az európai integráció és/vagy nemzeti érdek dimenzióban mozogtak, a Féliszigetről – miként a tusnádfürdői nyitóbeszéd megfogalmazója, Tőkés László szová is tette – „kikapcsolták” a nemzeti kérdést, és maradtak az „eurokonform szórakoztató programok”. A királyhágó-melléki református püspök szavaira a vásárhelyiek közül – bár nyilván nem ezért hívták – egyedül D. Nagy Lajos, a Bikini frontembere igyekezett rációfolni. Koncertjén többször élt a „Mi az egész Kárpát-medencében otthon vagyunk”, illetve a „Nem ti léptétek át a határt, az lépett át titeket” fordulattal, mire a keményebbje „Vesszen Trianon!”-nal, a visszafogottabbja vastappsal válaszolt. Egy valamirevaló szocialista gondolatbiztos „normális esetben” csípőből leirredentázta volna D. Nagyot, ezt azonban mégsem – utólag sem – merete megtenni senki. Talán a kritikusok is megérezték, hogy az erdélyi magyarok a mai napig nincsenek normálisnak mondható helyzetben. (A vásárhelyi csendőrök például rendkívüli ügygonddal igyekeztek kiemelni a Féliszigetről a magyar trikolort lengetőket – mondván: a román jogszabályok nem teszik lehetővé az efféle magatartást.)

Zenész-kakukkojtások Tusványosra is jutottak: a tájidegennek tetsző Kispál és a Borz együttes Lovasi Andrása nem bírta megállni, hogy ne vágja a magát többnyire konzervatív gondolkodásúnak mondó közönség szemébe: „A leszakadt országgrésznyalást meghagyjuk másnak, lesz még részetek benne, higgyétek el.” A diáktábor záróbanzájának mestere, Ákos – miként a színpadon elmondta – csak az öncenzúra miatt nem szólt vissza erélyesen Borzéknak. Bálványos népe mindenesetre féliszavakból is érteni vélte Ákost; a koncert végén talán a nyílt színi Kispál-fegyelmzésnek is szólt a hangos „Kö-szön-jük, kö-szön-jük.”

A Lovasi-féle „lazázást” persze szellemi úton is igyekeztek negligálni a tusványosi előadók. Orbán Viktor volt miniszterelnök – Kovács László „tanuljunk meg kicsik lenni” strófájára reagálva – leszögezte: „A magyar nemzetnek nem az a problémája, hogy kicsi, hanem az, hogy csonka.” Aki kicsi, hízni, esetleg nőni akar. Aki viszont csonkának érzi magát, szeretné újjászervezni a szervezetét, a testét – úgy, hogy az időközben megszűnt életfunkciók helyreálljanak. Helyre akarja állítani a családi kapcsolatokat, össze akar kötni korábban elszakított kulturális szálakat, újra egybe akarja szőni a magyar gazdaság részekre szakított szövetségzeit – mondta Orbán.

A szocialista párt vezetői ezt hallván rögtön – ismert fordulatokkal operáló – közleményt dobtak a média elé: „Orbán Viktor kifejezései emlékeztetnek a Trianon utáni nacionalista politikusok irredenta kifejezéseire.” Az MSZP ezzel a maga részéről elintéztnek vélte a kicsi kontra csonka problémát. A Székelyföld területi, illetve a romániai szórványmagyarok kulturális autonómiájának szükségességét újra és újra felvető bálványosiai viszont egyre erélyesebben kezdték citálni az

Európa Tanács parlamenti közgyűlésének – Andreas Gross svájci képviselő javaslatára – június végén elfogadott határozatát. Eszerint: az autonómia megoldást jelenthet azokra a politikai feszültségekre, amelyek az Európában kitört, túlnyomórészt nem államok közötti, hanem kisebbségek és államuk közötti háborúkat jellemezték. Az autonómia a kisebbségek számára azt jelenti, hogy csorbíthatlan marad minden joguk, a többségi nemzet számára pedig azt, hogy megmarad az ország területi-szervezeti egysége.

Bódis András